

บทที่ 2

ลักษณะของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ในประเทศไทย

ผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจากการเกษตรเป็นแบบอุตสาหกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรในปี พ.ศ. 2504 ทำให้เกิดความต้องการเงินทุนทั้งระยะสั้น, ระยะปานกลาง และ ระยะยาว เพื่อขยายกิจการและจัดตั้งอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการเงินทุนในภาคเอกชน

การพัฒนาตลาดเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา เช่นประเทศไทยบรรลุความสำเร็จ ช่วยให้มีการระดมเงินทุนจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในกิจการที่ต้องการเงินทุน เช่นการระดมทุนจากเงินออมทรัพย์ของประชาชน สถาบันการเงินที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาตลาดเงินที่เก่าแก่ที่สุด คือ ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank)¹ สถาบันการเงินอื่นที่เกิดขึ้นติดตามมาก็มีธนาคารออมสิน และ บริษัทประกันชีวิต

แต่สถาบันเหล่านั้นมีความสามารถในการสนองความต้องการเงินทุนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขอบเขตจำกัด เนื่องจากการระดมทุนของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดเป็นการระดมเงินทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น (คือรับเงินฝากจากประชาชนซึ่งมีระยะเวลายาวที่สุด คือ 1 ปี) จึงต้องให้กู้ยืมแก่กิจการแบบระยะสั้นเป็นส่วนมาก ยิ่งไปกว่านั้นธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถระทำการใหญ่ยืมแก่กิจการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากข้อบังคับทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถให้กู้ยืมได้โดยไม่มีหลักประกัน ในขณะที่เกี่ยวข้องกับธนาคารออมสินซึ่งเป็นสถาบันการเงิน ซึ่งได้เงินทุนส่วนใหญ่จากเงินฝากประจำและ

¹ ศุภกริช แก้วเจริญ " ความหมายและความสำคัญของตลาดทุนและบทบาทของทางการในการดำเนินการพัฒนาตลาดทุน " จุลสารตลาดเงินและตลาดทุน (กันยายน 2514) . 77

เงินฝากออมทรัพย์จากประชาชนทั่วไป และใช้เงินทุนส่วนใหญ่ไปในการลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาลเสีย และการระดมเงินทุนของบริษัทประกันชีวิตก็ไม่สู้มีบทบาทนัก จึงทำให้มีสถาบันอีกสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีแนวการประกอบคล้ายคลึงกับธนาคารพาณิชย์เกิดขึ้นนั่นคือ บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์นั่นเอง

ในบรรดาสถาบันการเงินทั้งหลาย บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ เป็นสถาบันที่มีอัตราความเจริญเติบโตของการระดมเงินฝากส่วนบุคคลและเงินในบัญชีที่อยู่ในระดับสูงที่จะเห็นได้จากตารางที่ 1 ทั้ง ๆ ที่เป็นกิจการที่เริ่มกระทำกันอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2512 นี้เอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1

อัตราการเจริญเติบโตของยอดเงินฝากและเงินใหญ่^ขของสถาบันการเงินในประเทศไทย

พ.ศ. 2511 - 2520

ร้อยละ

	ธนาคารพาณิชย์	บริษัทเงินทุน	ธนาคารออมสิน	สถาบันการเงินอื่น
<u>เงินฝากส่วนบุคคล</u>				
2512	18.5	∞	10.0	31.3
2513	16.7	132.6	7.1	18.3
2514	21.9	156.7	9.3	17.4
2515	29.8	144.2	21.5	11.7
2516	22.2	91.5	26.2	27.3
2517	27.9	97.5	10.9	23.3
2518	21.8	16.4	3.1	22.1
2519	22.6	35.0	10.2	21.2
2520	23.2	42.2	15.0	27.9
<u>เงินใหญ่^ข</u>				
2512	16.2	∞	6.3	26.9
2513	20.8	59.6	28.3	17.1
2514	12.0	156.7	(4.4)	19.4
2515	13.0	144.2	(5.8)	10.1
2516	43.6	90.4	(14.3)	18.1
2517	32.3	61.1	1.1	32.8
2518	20.1	26.5	0.7	46.8
2519	17.0	23.1	39.3	35.9
2520	28.0	33.4	45.4	27.4

หมายเหตุ บริษัทเงินทุน หมายถึง บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ (ไม่รวมบริษัทหลักทรัพย์)
ที่นำ ธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทยของธนาคารแห่งประเทศไทย

1. ความเป็นมาของการประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ในระยะเริ่มแรกได้แก่การประกอบกิจการนายหน้าผู้ค้ากิจการกองทุนรวม และกิจการจำหน่ายหลักทรัพย์ตามลำดับ บริษัทที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์เป็นแห่งแรกในประเทศไทย คือบริษัท เบิร์ด จำกัด โดยประกอบธุรกิจนายหน้าผู้ค้าใน พ.ศ. 2496 ต่อมาจึงได้มีบริษัทที่ประกอบประเภทเดียวกันมีอีกหลายบริษัท ได้แก่บริษัท สีกวงมิ่ง จำกัด บริษัท สีนุกุตสาหกรรมไทย จำกัด บริษัท Siamerican Securitics จำกัด , ฯลฯ สำหรับบริษัทที่ประกอบกิจการกองทุนรวมแห่งแรกก็คือ บริษัท Investment Consultant จำกัด ซึ่งได้ประกอบกิจการกองทุนรวมในปี พ.ศ. 2503 ต่อมาใน พ.ศ. 2512 จึงได้มีบริษัทที่ประกอบกิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์อย่างแพร่หลาย หลังจากที่บริษัทค้าหลักทรัพย์และลงทุนจำกัดได้เริ่มก่อตั้งขึ้น

การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ของบริษัทต่างๆ ในระยะนั้นมีขอบเขตจำกัด หนึ่งที่มีตลาดหุ้น (ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2505) หนึ่งเพราะการซื้อขายหุ้นที่บริษัทสมาชิกกระทำให้ลูกค้านั้นมีโคจรจำกัดกันในตลาดหุ้น แต่จะทำการซื้อขายกันที่สำนักงานของสมาชิกแต่ละคน การบริหารตลาดหุ้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ ประกอบกับบริษัทต่างๆ มีทุนอยู่ในปริมาณที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถขยายธุรกิจทางด้านนี้ได้อย่างกว้างขวาง

สำหรับการประกอบธุรกิจเงินทุนนั้นได้เริ่มมีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2500 บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนที่เป็นที่รู้จักกันดีในระยะนั้นได้แก่ บริษัทบางกอกอินเวสเมนต์ จำกัด ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุนให้แก่ผู้ต้องการซื้อรถยนต์เพื่อใช้ บริษัทขายรถยนต์เพื่อใช้ และประกอบกิจการรับประกันรถยนต์อีกด้วย ในปี พ.ศ. 2508 บริษัทเครดิตการพาณิชย์ (ประเทศไทย) จำกัด ก็ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภคอุปโภคสินทรัพย์ถาวร ในปี พ.ศ. 2509 บริษัท สีนุกุตสาหกรรมไทย จำกัด ก็ได้ตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุนโดยการออกตราสารพาณิชย์ (Commercial Paper) ขายให้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อใช้ในกิจการของบริษัทในเครือ ในปี พ.ศ. 2511 บริษัท ซิงเกอร์ จำกัด ก็ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุนในตนเองเดียวกันนับแต่ พ.ศ. 2512 เป็นต้นมาจึงได้มีผู้เริ่มประกอบธุรกิจเงินทุนในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น กล่าวคือทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการระดมเงินทุน และนำเงินนั้นไปให้ผู้อื่นกู้ยืมทั้งระยะสั้นและระยะยาว สถาบัน

ดังกล่าวมีทั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจหลักหรืออยู่ก่อนแล้ว และสถาบันที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อดำเนินธุรกิจเงินทุนโดยเฉพาะ

จึงนับได้ว่าบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักหรือซึ่งดำเนินธุรกิจทั้งในตลาดเงินและตลาดทุนได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงเมื่อ พ.ศ. 2512 และได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะเวลาต่อมาจนกระทั่งในปัจจุบันนี้มีบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักหรือซึ่งถึง 129 แห่ง (ไม่รวมบริษัทที่สร้างขึ้นและเลิกกิจการไปแล้ว) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

บริษัทเงินทุนและหรือหลักหรือที่รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง

พ.ศ. 2503 - 2522

ปีที่ก่อตั้ง	จำนวนบริษัทที่เพิ่มขึ้น
ก่อน พ.ศ. 2503	5
พ.ศ. 2503 - 2507	1
พ.ศ. 2508 - 2512	23
พ.ศ. 2513 - 2518	90
พ.ศ. 2519 - 2522	10
รวม	129

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การจำแนกประเภทของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักหรือ

บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักหรือ สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทตามลักษณะกิจการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการจากกระทรวงการคลัง ดังนี้คือ

2.1 บริษัทเงินทุน หมายถึงบริษัทมหาชนจำกัด ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน จากกระทรวงการคลัง¹ กล่าวคือเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการจัดหาเงินลงทุนและ ใช้เงินทุนนั้นในการประกอบกิจการเงินทุนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้²

2.1.1 กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ หมายความว่า กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชนและใหญ่ยืมเงินในระยะสั้น รวมทั้งการเป็นผู้รับรอง ผู้รับอวัล หรือผู้สอกเข้าเกณฑ์ในตั๋วเงิน เป็นทางการปกติ

2.1.2 กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา หมายความว่า กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชนและใหญ่ยืมเงินระยะปานกลาง หรือระยะยาว แก่กิจการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรม เป็นทางการปกติ

2.1.3 กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและการบริโภค หมายความว่า กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และทำการดังต่อไปนี้ เป็นทางการปกติ..

2.1.3.1 ใหญ่ยืมเพื่อให้ใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าโดยชำระราคาเป็นงวด ๆ หรือโดยให้เช่าซื้อ

¹สำหรับบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธุรกิจเงินทุน (ตามประกาศกระทรวงการคลัง : เรื่องกำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5(7) แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 19 กันยายน 2515) ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ใช้บังคับ (คือก่อนวันที่ 10 พฤษภาคม 2522) ก็ให้ยังคงเป็นบริษัท จำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อไป แต่ถาบริษัทมีความประสงค์จะเพิ่มทุนโดยการออกหุ้นใหม่ ก็ให้ดำเนินการออกหนังสือชี้ชวนให้ประชาชนเข้าซื้อหุ้นใหม่ได้ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน จำกัด

²พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 4

ตนเอง

2.1.3.2 ใหญ่ยมแก่ประชาชน เพื่อให้ใช้ในการซื้อสินค้าจากกิจการที่มีใช้ของ

2.1.3.3 ใหญ่ประชาชนเข้าซื้อสินค้าที่รับโอนกรรมสิทธิ์มาจากกิจการซึ่งจำหน่ายสินค้านั้นเมื่อใดตกลงจะให้เข้าซื้อ หรือใหญ่ประชาชนเข้าซื้อสินค้าซึ่งยึดได้จากผู้เข้าซื้อรายอื่นหรือ

2.1.3.4 รับโอนโดยมีค่าตอบแทนซึ่งสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการจำหน่ายสินค้า

2.1.4 กิจการเงินทุนเพื่อการทะเลาะ หมายความว่า กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชนและทำการดังต่อไปนี้ เป็นทางคาปกติ

2.1.4.1 ใหญ่ยมแก่ประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินและหรือบ้านที่อยู่อาศัย

2.1.4.2 ใหญ่ยมเงินเพื่อใช้ในการจัดหาที่ดินและหรือบ้านที่อยู่อาศัยสำหรับจำหน่าย แก่ประชาชนหรือใหญ่ประชาชนเข้าซื้อ หรือ

2.1.4.3 จัดหาที่ดินและหรือบ้านที่อยู่อาศัยมาจำหน่ายแก่ประชาชน รวมทั้งให้ประชาชนเข้าซื้อ

2.1.5 กิจการเงินทุนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คำต่างๆข้างต้น มีความหมายดังนี้คือ

✓ คำว่า " ใหญ่ยมเงิน " หมายความว่ารวมถึง รับซื้อ ซื้อลดและรับช่วงซื้อลดค่าเงินตราสารเปลี่ยนมืออื่น หรือตราสารการเครดิต

✓ คำว่า " ใหญ่ยมเงินระยะสั้น " หมายความว่า ใหญ่ยมเงินที่กำหนดชำระคืนเมื่อห่วงถามหรือ เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดได้ไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันใหญ่ยม

✓ คำว่า " ใหญ่ยมเงินระยะปานกลาง " หมายความว่า ใหญ่ยมเงินที่กำหนดชำระคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันใหญ่ยม

✓ คำว่า " ใหญ่ยมเงินระยะยาว " หมายความว่า ใหญ่ยมเงินที่กำหนดชำระคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้เกิน 5 ปี นับแต่วันใหญ่ยม

✓ 2.2 บริษัทหลักทรัพย์ หมายถึงบริษัท จำกัด ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ จากกระทรวงการคลัง กล่าวคือต้องเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อย่างใดอย่าง หนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ คือ¹

✓ 2.2.1 กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หมายความว่า กิจการเป็นนายหน้าหรือตัว แทนซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่น โดยได้รับค่านายหน้าหรือบำเหน็จเป็นการตอบแทน เป็นทางคาปกติ

✓ 2.2.2 กิจการค้าหลักทรัพย์ หมายความว่า กิจการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของตนเอง เป็นทางคาปกติ

✓ 2.2.3 กิจการที่ปรึกษาการลงทุน หมายความว่า กิจการให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนหรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ เป็นทางคาปกติ ทั้งนี้โดยได้รับค่าบริการ หรือบำเหน็จเป็นการตอบแทน สำหรับการนั้น

✓ 2.2.4 กิจการการจกจ่ายนายหลักทรัพย์ หมายความว่า กิจการรับจัดการจำหน่ายหลักทรัพย์ให้แก่ประชาชน

✓ 2.2.5 กิจการจัดการลงทุน หมายความว่า กิจการจัดการลงทุนตามโครงการโดยการออกตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในหลักทรัพย์ของแต่ละโครงการ จำหน่ายแก่ประชาชน และนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายตราสาร หรือหลักฐานแสดงสิทธินั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

006196

2.2.6 กิจการเกี่ยวกับหลักทรัพย์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

✓ โดยคำว่า "หลักทรัพย์" ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ หมายความว่าถึง

-ตัวเงินคลัง

-พันธบัตร ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงินหรือตราสารพาณิชย์อื่น

-หุ้นหรือหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิในหุ้นหรือหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นหรือหุ้นกู้

หรือใบสำคัญแสดงการเช่าซื้อหุ้น หรือหุ้นกู้

-ใบสำคัญแสดงสิทธิในเงินปันผล หรือดอกเบี้ยจากหลักทรัพย์

¹ เรื่องเดียวกัน

-ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการลงทุนซึ่งผู้ประกอบการกิจการจัดการลงทุนไม่ว่าในหรือนอกประเทศเป็นผู้ออก

2.3 บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ หมายถึงบริษัทมหาชน จำกัด¹ ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน ควบคู่กับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ จากกระทรวงการคลัง กล่าวคือ เป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ควบคู่กับประกอบธุรกิจหลักทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2.1 และข้อ 2.2

จากที่กล่าวแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า บริษัทเงินทุนสามารถประกอบธุรกิจเงินทุนได้ บริษัทหลักทรัพย์สามารถประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ได้ และบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์จะสามารถประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ได้ เฉพาะกิจการเงินทุนและหรือกิจการหลักทรัพย์ตามที่แต่ละบริษัทได้รับอนุญาตเท่านั้น นอกจากนี้แล้วบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ในปัจจุบันยังมีการให้บริการทางด้านอื่นประกอบด้วย เช่น

- ให้บริการปรึกษาทางการเงิน
- ให้บริการจัดโครงการเกี่ยวกับเงินสวัสดิการของพนักงาน
- ให้บริการเกี่ยวกับเคหะสงเคราะห์
- ให้บริการจัดการลงทุน เช่น รับผิดชอบการลงทุนเงินสะสมพนักงาน
- ให้บริการกองทุนส่วนบุคคล

ฯลฯ

¹ สำหรับบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการก่อนหน้าที่พระราชบัญญัติธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตเพอซซิเออร์ พ.ศ. 2522 จะมีผลใช้บังคับ ก็ให้ยังคงเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อไป แต่อบบริษัทมีความประสงค์จะเพิ่มทุน โดยการออกหุ้นใหม่ ก็ให้ดำเนินการออกหนังสือชวนให้ประชาชนเข้าซื้อหุ้นได้ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์

ในระยะแรกของการก่อตั้งบริษัทที่ประกอบกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์ บริษัทเหล่านั้นต้องดำเนินการอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในฐานะที่เป็นบริษัท จำกัดแห่งหนึ่ง

ต่อมารัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ในการช่วยพัฒนาตลาดเงินและตลาดทุน ประกอบกับเล็งเห็นว่าการทำงานของบริษัทเหล่านี้จะมีผลสะท้อนต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมาก เนื่องจากเป็นสื่อกลางในการระดมเงินออมจากประชาชนไปใช้ต่อในธุรกิจต่าง ๆ จึงได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 ข้อ 5(7) และ (8) กำหนดให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต

1. การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วใหญ่ผู้นักเงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อ หรือซื้อลงซึ่งตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่น หรือตราสารการเครดิต

2. การซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้ หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ และทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็น ศูนย์กลาง การซื้อขายและแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว

พร้อมกันนี้ได้กำหนดให้อำนาจคณะกรรมการคลังในการกำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตและเงื่อนไขในการอนุญาต และในการมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามเงื่อนไขด้วยเหตุนี้คณะกรรมการคลังจึงได้ออกประกาศกระทรวงการคลังขึ้น 4 ฉบับ เมื่อ 19 กันยายน 2515¹ (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2515) โดยที่ 2 ฉบับ

¹ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5(7) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 และ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5(7) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58

เป็นประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยธุรกิจเงินทุน ในเรื่องการกำหนดกิจการที่ต้องขออนุญาตและการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ประกอบกิจการที่ต้องขออนุญาต และอีก 2 ฉบับเป็นประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยธุรกิจหลักทรัพย์ ในเรื่องเดียวกัน และเพื่อให้ดำเนินการตามเงื่อนไขต่างๆ ของกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ออกประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยติดตามมาหลายฉบับ ทั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า บริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์ ต้องดำเนินงานภายใต้ประกาศกระทรวงการคลัง และประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยนับแต่วันที่ 23 กันยายน 2515 เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อ 8 พฤษภาคม 2522 จึงได้มีการกฎหมายเฉพาะว่าด้วยธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์ เพื่อควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุน และหรือธุรกิจหลักทรัพย์โดยเฉพาะ กฎหมายดังกล่าว เรียกว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ 10 พฤษภาคม 2522 อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้มีความสำคัญคล้ายคลึงกับประกาศกระทรวงการคลัง 4 ฉบับข้างต้น และยังคงให้อำนาจในการอนุญาตแก่กระทรวงการคลัง และอำนาจในการควบคุมดูแลธนาคารแห่งประเทศไทย เช่นเดิม

4. ความนิยมในการประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์

ผลจากประกาศกระทรวงการคลังในการกำหนดประเภทของกิจการเงินทุนและกิจการหลักทรัพ์ที่ต้องขออนุญาต ซึ่งประกาศ ณ. 19 กันยายน 2515 ทำให้มีกิจการที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์มาจดทะเบียนขอใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังโดยยื่นเรื่องผ่านธนาคารแห่งประเทศไทยในวันที่ 23 กันยายน 2512 ถึง 150 แห่ง ดังนี้

-กิจการที่เป็นบริษัทจำกัด	142	แห่ง
-กิจการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด	3	แห่ง
-กิจการที่กำลังจะก่อตั้งเป็นบริษัทจำกัด	5	แห่ง

แต่เนื่องจากความล่าช้าในการพิจารณาให้ใบอนุญาต ทำให้ไม่มีกิจการใดได้รับอนุญาตให้ประกอบในสิ้นปี พ.ศ. 2515

ในปี พ.ศ. 2516 มีบริษัทยื่นขอใบอนุญาตอีกจำนวน 28 แห่ง รวมกิจการที่ยื่นขอใบอนุญาต
สิ้นปี 2516 ทั้งสิ้น 178 แห่ง

กระทรวงการคลังได้เริ่มออกใบอนุญาตครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2516 จนกระทั่งเมื่อ
สิ้นปี พ.ศ. 2516 มีเพียง 58 บริษัทในจำนวน 178 แห่งที่ได้รับอนุญาต การออกใบอนุญาตนี้ได้เพิ่มขึ้น
เรื่อยจนกระทั่งเป็น 130 แห่ง เมื่อสิ้นปี 2520 ปัจจุบันนี้มีบริษัทที่ได้รับอนุญาตทั้งสิ้นถึง 129 แห่ง
โดยที่บริษัทส่วนใหญ่ก็มีสถานประกอบการอยู่ในเขตกรุงเทพฯ (ไม่รวมบริษัทที่ได้รับอนุญาตและขอเลิก
กิจการไปแล้ว) ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 3 - 5

ตารางที่ 3

จำนวนบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์แยกตามประเภทธุรกิจที่ประกอบ

ตั้งแต่ปี 2516 - 2522

ปี	บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์	บริษัทเงินทุน	บริษัทหลักทรัพย์	รวม
2516	41	13	4	58
2517	74	11	14	99
2518	82	13	19	114
2519	84	16	18	118
2520	85	28	17	130
2521	85	28	17	130
2522	84	28	17	129

หมายเหตุ . ไม่รวมบริษัทที่ยกเลิกใบอนุญาตไปแล้ว

- ที่มา . 1. รายงานเศรษฐกิจและการเงินประจำปี 2516 ของธนาคารแห่งประเทศไทย
2. รายงานการศึกษาธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ จัดอันดับ วิเคราะห์ งบการเงิน
และเรโซทางการเงิน พ.ศ. 2519 ของหน่วยธุรกิจคณะพาณิชย์ศาสตร์และ
การบริหารศึกษาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4

บริษัท เงินทุนและหรือหลักทรัพย์แยกตามประเภทกิจการที่ประกอบ

ณ. 31 ธันวาคม 2522

จำนวน บริษัท	ประเภทกิจการที่ประกอบ								
	ธุรกิจเงินทุน				ธุรกิจหลักทรัพย์				
	เพื่อการ พาณิชย์	เพื่อการ พัฒนา	เพื่อการจำ หน่ายบริโภค	เพื่อการ เคหะ	ซื้อ - ขาย หลักทรัพย์	ค้าหลัก ทรัพย์	ประกษา การลงทุน	จัดจำหน่าย หลักทรัพย์	จัดการ ลงทุน
บริษัท เงินทุนและหลักทรัพย์ (รวม 84 บริษัท)									
1	X			X	X	X		X	
1	X		X		X	X		X	
3	X	X	X	X		X			
2	X	X	X		X	X		X	
1	X	X	X		X	X	X		
3	X	X	X	X	X	X	X		
1	X	X		X	X	X	X	X	
1	X	X		X	X	X	X	X	
1	X	X	X	X	X	X		X	
6	X	X	X	X		X	X	X	
64	X	X	X	X	X	X	X	X	
รวม	84	82	81	80	74	84	73	80	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

จำนวน บริษัท	ประเภทกิจการที่ประกอบ									
	ธุรกิจเงินทุน				ธุรกิจหลักทรัพย์					
	เพื่อการ พาณิชย์	เพื่อการ พลานา	เพื่อการจำ หนยบริโภค	เพื่อการ เคหะ	ชื่อ - ชาย หลักทรัพย์	คาหลัก ทรัพย์	ประกษา การลงทุน	จัดจำหนาย หลักทรัพย์	จัดการ ลงทุน	
บริษัทเงินทุน(28บริษัท)										
1	X									
2		X			X					
1	X	X			X					
24	X	X	X		X					
รวม	28	26	25	27						
บริษัทหลักทรัพย์ (17บริษัท)										
1					X			X		X
1										
3					X					
1					X	X			X	
2					X	X		X		
4					X	X	X			
4					X	X	X	X		
1						X				
รวม	17				15	12	9	7		1
รวมทั้งสิ้น	129	110	108	106	107	89	96	82	87	1

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 5

สำนักงานของบริษัท เงินทุนและหรือหลักทรัพย์แยกตามสถานที่ตั้ง

ณ. 31 ธันวาคม 2522

	สำนักงานใหญ่				สำนักงานสาขา		รวม
	บริษัทเงิน ทุนและหลัก ทรัพย์	บริษัทเงินทุน	บริษัท หลักทรัพย์	บริษัทเงินทุน และหลักทรัพย์	บริษัท เงินทุน	บริษัทหลัก ทรัพย์	
กรุงเทพฯ	79	25	17	11			132
เชียงใหม่	2			2			4
นครสวรรค์	1						1
ราชบุรี		1					1
นครราชสีมา		1					1
ชลบุรี	1			1			2
ฉะเชิงเทรา	1						1
พิษณุโลก				1			1
พิจิตร				1			1
สงขลา		1		2	1		4
ระนอง				1			1
ภูเก็ต				1			1
ขอนแก่น				1			1
ลำปาง							1
นครศรีธรรมราช					1		1
สุราษฎร์ธานี					1		1
ลำพูน				1			1
แพร่				1			1
เชียงราย				4			4
สมุทรปราการ				1			1
ยอดรวม	84	28	17	29	3	-	161

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

นโยบายในการออกใบอนุญาตในระยะแรกนั้น มุ่งที่จะควบคุมผู้ที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือธุรกิจหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ต้องขออนุญาตตามประกาศกระทรวงการคลังให้เข้ามาอยู่ในความดูแลของทางการอย่างใกล้ชิดเพื่อให้สาธารณชนได้เกิดความมั่นใจว่าการลงทุนของตนได้รับการคุ้มครองโดยการดำเนินงานที่เหมาะสมของสถาบันเหล่านั้น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของทางการได้มีโอกาสศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันเหล่านั้นอย่างแท้จริงในอันที่จะได้พิจารณากำหนดมาตรการและตรากฎหมายเฉพาะกิจการได้อย่างเหมาะสมรัดกุมในเวลาต่อไป ดังนั้นในการกำหนดหลักเกณฑ์การให้ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจในระยะแรกนั้นจึงยังมีได้ดำเนินการใด ๆ ที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสถาบันเหล่านั้น และได้พิจารณาให้ใบอนุญาตแก่เฉพาะบริษัทที่ได้ประกอบธุรกิจเงินทุน และหรือธุรกิจหลักทรัพย์มาก่อนวันที่ประกาศกระทรวงการคลังมีผลใช้บังคับ (คือวันที่ 23 กันยายน 2515) โดยให้ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการทุกประเภทยกเว้นการประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการลงทุน (ซึ่งยังมีได้ใบอนุญาตบริษัทใดในปัจจุบันนอกจากบริษัทกองทุนรวมจำกัด)

แต่เนื่องจากบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตแล้วมักไม่ได้ประกอบธุรกิจทุกประเภทที่ได้รับอนุญาต โดยเฉพาะบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ จะมุ่งประกอบธุรกิจเงินทุนประเภทกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์และกิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภคทำให้บริษัทส่วนใหญ่มักให้บริการทางการเงินในระยะสั้น เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ ในขณะที่การประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนาและการเคหะซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวนั้นยังมีการกระทำกันอยู่ในขอบเขตที่จำกัดและน้อยมาก ทางการจึงได้เริ่มพิจารณากำหนดบทบาทและขอบเขตการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ขึ้น จากการพิจารณาดังกล่าว กระทรวงการคลังจึงได้ กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่จะออกใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจเงินทุนเฉพาะบริษัทที่ยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจเงินทุนเพื่อการพัฒนาและการเคหะเท่านั้น ในตอนต้นของปี พ.ศ. 2519 จนกระทั่งในปลายปี พ.ศ. 2520 กระทรวงการคลังก็ได้ระงับการพิจารณาคำขอรับอนุญาตประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะพิจารณาเห็นว่าได้มีบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมากเพียงพอแก่ความต้องการแล้ว อีกทั้งเล็งเห็นว่าการปล่อยให้บริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากโดยที่แต่ละบริษัทมีลักษณะการดำเนินกิจการที่ซ้ำซ้อนกัน จะทำให้เป็นปัญหาแก่การควบคุมบริษัทต่าง ๆ ในระยะต่อไปได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2520 มีบริษัทเงินทุนเพิ่มขึ้นถึง 12 แห่ง ส่วนมากมักได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุนประเภทกิจ

การเงินทุนเพื่อการพัฒนาและการทะเลาะเท่านั้น ในขณะที่บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นเพียง 1 แห่ง และไม่มีบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ใดเลยที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์ภายหลังจากปี พ.ศ. 2520 (ดูตารางที่ 3)

สาเหตุที่ทำให้การจัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนและหรือหลักทรัพย์เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง¹

1. เป็นระยะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังพัฒนา มีธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายและธุรกิจเหล่านี้อยู่ในระหว่างการขยายตัวย่อมต้องการเงินทุนเป็นจำนวนมาก
2. เนื่องจากการดำเนินงานอย่างมีขอบเขตจำกัดของกิจการธนาคารพาณิชย์ ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่การรับฝากประจำแก่ประชาชนไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี (ต่อมาเพิ่มเป็นร้อยละ 8 ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2517 และเพิ่มเป็นร้อยละ 12 ตั้งแต่ 15 มกราคม 2523) ทำให้การระดมเงินทุนจากประชาชนของธนาคารพาณิชย์เสียเปรียบบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนซึ่งไม่มีข้อจำกัดของกฎหมายไว้เฉพาะในเรื่องอัตราดอกเบี้ย เงินรับฝากจากประชาชน จึงสามารถให้ดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าได้ เป็นเหตุให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อการระดมเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดที่ว่า ธนาคารพาณิชย์จะให้เงินกู้โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่ได้ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงได้จัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนของตนขึ้นมาเพื่อการแข่งขัน
3. ธุรกิจใหญ่ ๆ บางแห่งที่ต้องการเงินทุนเป็นจำนวนมากมาใช้ในกิจการ การกู้ยืมจากต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์บางครั้งอาจประสบอุปสรรค เช่นหลักประกันไม่พอ อัตราดอกเบี้ยสูง ฯลฯ จึงได้จัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุนของตนขึ้นเพื่อระดมเงินทุนจากประชาชนมาใช้ในกิจการของตน เช่น บริษัทสินอุตสาหกรรมไทยจำกัด ซึ่งก่อตั้งขึ้นเป็นบริษัทในเครือปูนซีเมนต์ไทย
4. เนื่องจากบริษัทเงินทุนและหรือหลักทรัพย์สามารถดำเนินธุรกิจหลาย ๆ ด้านหรือธนาคารพาณิชย์ยังมีได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย เช่นธุรกิจผ่อนส่งสินทรัพย์ดาวอื่น ๆ เช่น รถยนต์, โทรทัศน์, ตู้เย็น ซึ่งเป็นผลให้เกิดกำไรอันงดงาม จึงเป็นเหตุจูงใจให้มีการนิยมจัดตั้งบริษัทเหล่านี้ขึ้น

1. อรรถนญา เฉลิมพรวิโรตม , " การควบคุมของรัฐบาลเกี่ยวกับบริษัทเงินทุน " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2517), หน้า 47-52